

Andrea Gascon Borgen
Lone Gamborg Indrelid
Phuong Vy Cao Huynh

Tilrettelegging er nødvendig

Opplevelser og erfaringer fra ansatte ved NTNUs
tilretteleggingstjeneste

Bacheloroppgave i Ergoterapi
Veileder: Marte Ørud Lindstad
Medveileder: Linda Stigen
Mai 2023

Andrea Gascon Borgen
Lone Gamborg Indrelid
Phuong Vy Cao Huynh

Tilrettelegging er nødvendig

Opplevelser og erfaringer fra ansatte ved NTNUs
tilretteleggingstjeneste

Bacheloroppgave i Ergoterapi
Veileder: Marte Ørud Lindstad
Medveileder: Linda Stigen
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for helsevitenskap i Gjøvik

Kunnskap for en bedre verden

Abstrakt

Hensikt

Hensikten med denne bacheloroppgaven er å redegjøre og drøfte hvilke opplevelser og erfaringer ansatte ved NTNU har med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp.

Problemstilling

Hvilke opplevelser og erfaringer har ansatte ved NTNU med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp?

Metode

Vi har benyttet kvalitativ forskningsmetode ved bruk av semistrukturert intervju og litteratursøk. Oppgaven baserer seg på empiri fra intervju med fire ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste.

Funn

Vi benyttet tematisk analyse fra Braun & Clark (2006), der fire temaer ble identifisert og fordelt i fire hovedtemaer: tilrettelegging, kompetanse, inkludering og forbedringspotensiale.

Oppsummering

Denne bacheloroppgaven har resultert i en opplysende tekst der vi drøfter hvilke opplevelser og erfaringer fire ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste har med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp. Funnene viser at det er ulike faktorer som påvirker de ansattes arbeid, og hvilke opplevelser de har med tilrettelegging og tilpasning for at studenter skal inkluderes i sitt studieforløp.

Nøkkelord

Tilrettelegging, tilpasning, inkludering, utdanning og ergoterapeutisk perspektiv.

Forord

Denne bacheloroppgaven er skrevet som en avsluttende del av vårt studieforløp ved ergoterapiutdanningen ved NTNU i Gjøvik. Tre lærerike, utfordrende og spennende år er nå ved veis ende. Innsatsen vi har gjort gjennom studieforløpet resulterer nå i denne bacheloroppgaven hvor vi har undersøkt et tema vi som ergoterapistudenter engasjerer oss i. Denne oppgaven har på mange måter utfordret oss, men også gitt oss ny kunnskap og gode erfaringer som vi vil ta med oss videre.

Vi vil takke vår dyktige veileder Marte Ørud Lindstad som har gitt oss god veiledning gjennom hele prosessen med god faglig innsikt, viktige refleksjoner og verdifull kunnskap.

Det har vært mye latter, lange arbeidsdager og en del stressende momenter, men mest av alt gode refleksjoner basert på hver enkelts kunnskap og erfaring. Vi er takknemlige for det gode samarbeidet vi har hatt innad i gruppa. Dette har gjort at våre diskusjoner har vært innholdsrike med ulike innfallsvinkler, noe som har beriket oppgaven.

Vi ønsker også å takke våre informanter som har bidratt med verdifull informasjon og gitt oss innsikt i deres kompetanse, opplevelser, erfaringer og arbeidsoppgaver ved NTNUs tilretteleggingstjeneste. Takket være dere har vi hatt mulighet til å gjennomføre dette forskningsprosjektet.

Sist, men ikke minst ønsker vi at denne oppgaven skal bidra til bevissthet og forståelse for hvilken påvirkning tilrettelegging, tilpasning og inkludering har for studenter i deres studieforløp. Vi håper at andre lar seg inspirere av vår bacheloroppgave for videre forskning. Det har vært lærerikt og givende å fremme viktigheten av at studenter skal kunne gjennomføre studieforløpet sitt, for senere å komme ut i arbeidslivet.

Gjøvik, 15.05.23

Andrea Gascon Borgen, Lone Gamborg Indrelid & Phuong Vy Cao Huynh

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	5
1.1 Formål	5
1.2 Samfunnsaktualitet	5
1.3 Tema og relevans for ergoterapi	6
1.4 Avgrensning	7
1.5 Begrepsavklaring	7
1.6 Struktur for oppgaven	8
1.7 Litteratursøk	8
2.0 Teori	9
2.1 Tidligere forskning	9
2.2 Problemstilling	10
2.3 Teoretisk perspektiv	10
2.4 Lovreferanser	11
3.0 Metode	12
3.1 Det konstruktivistiske verdensbildet	12
3.2 Valg av metode	12
3.3 Datainnsamling	12
3.4 Analyse av data	13
3.5 Ethiske overveielser	14
4.0 Resultat	15
4.1 Tilrettelegging	15
4.2 Kompetanse	16
4.3 Inkludering	18
4.4 Forbedringspotensiale	19
5.0 Diskusjon	20
5.1 Sosiokulturelle elementer	20
5.2 Fysiske omgivelseselementer	22
5.3 Geopolitiske elementer	23

5.4 Sosiale omgivelseselementer	25
5.5 Tidselementer	25
6.0 Metodediskusjon	26
7.0 Konklusjon	27
7.1 Implikasjoner for praksis	28
8.0 Litteraturliste	30
9.0 Vedlegg	34

1.0 Innledning

1.1 Formål

Formålet med denne bacheloroppgaven er å synliggjøre vårt ergoterapeutiske perspektiv utad til offentligheten ved å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste har med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter med synlige og ikke synlige funksjonsnedsettelse eller særskilte behov. Dette for å undersøke studentenes muligheter for deltakelse i utdanning.

1.2 Samfunnsaktualitet

Utdanning står sentralt i utviklingen av et bærekraftig samfunn, der kunnskap er viktig for utviklingen av nye, grønne og lønnsomme arbeidsplasser. Ulikhetene i samfunnet øker og motsetninger polariseres. Regjeringen mener derfor at alle som ønsker det skal ha tilgang til høyere utdanning av høy kvalitet (Regjeringen, 2022).

Fyhn et al. (2021) beskriver at vi bor i et land hvor et solid utdanningsgrunnlag i mange tilfeller er nødvendig for å bli tatt i betraktning som aktuell kandidat hos mulige arbeidsgivere. Dette blir mer og mer nødvendig ettersom antallet som tar høyere utdanning stadig blir høyere, samtidig som arbeidsmarkedet krever spesielle krav eller kvalifikasjoner (s. 33). Utdanning er en viktig faktor som både kan fremme eller hemme veien til arbeidslivet. Det er sannsynlig at de faktorene som har hindret skolegang er de samme som senere fører til utenforskap i arbeidslivet (Fyhn et al., 2021).

Høsten 2021 ble det registrert 304 900 studenter ved universiteter og høyskoler i Norge. Antall studenter økte med 12 000 fra 2020 til 2021 (Nygård, 2022). Ifølge Keute (2018, avsn. 1) hvor resultatene fra den europeiske studentundersøkelsen Eurostudent blir presentert, har 25% av norske studenter en form for funksjonsnedsettelse. Keute (2018, avsn. 5) legger frem at hver femte student med funksjonsnedsettelse i Norge opplever dette som svært begrensende i studieforløpet. De har ofte utfordringer knyttet til kroniske sykdommer, psykiske problemer eller lærevansker. Syn- og hørselsutfordringer blir også trukket frem som en mindre gruppe.

Høyere utdanning har blitt et massefenomen, der studentbefolkningen blir mer heterogen ettersom flere tar høyere utdanning. Dette vil stille utdanningsinstitusjonene overfor nye og

ulike utfordringer (NOU 2020: 3). Det å kunne sikre inkluderende og rettferdig utdanning og fremme livslang læring for alle er en del av FNs 17 bærekraftsmål som til sammen utgjør 2030-agendaen for bærekraftig utvikling. Utdanning er dekket i bærekraftsmål nummer fire og baserer seg på prinsipper om menneskerettigheter, menneskeverd og anerkjenner utdanning som grunnleggende for fred, toleranse og bærekraftig utvikling (Regjeringen, 2022).

1.3 Tema og relevans for ergoterapi

Ergoterapeuter har et bredt kunnskapsgrunnlag som vil bidra til å kunne undersøke og kartlegge utfordringer og ressurser i omgivelsene. Eksempler på dette er fysiske, sosiale og organisatoriske faktorer som påvirker mestring av utdanning positivt eller negativt. Positive elementer kan det bygges videre på, de negative forholdene må endres (Norsk Ergoterapeutforbund, 2018). Ergoterapeuter bidrar til arbeidsdeltakelse og inkludering ved kompetanse om samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser.

Profesjonskunnskapen til ergoterapeuter er knyttet til at vi er eksperter på aktivitet og deltakelse og at vi arbeider for at alle skal kunne delta aktivt i samfunnet. Formålet med ergoterapi er å gjøre mennesker i stand til å delta i hverdagslige aktiviteter (Brandt et al., 2019). For å oppnå dette arbeider ergoterapeuter med mennesker og deres omgivelser slik at de kan forbedre evnene til å engasjere seg i de aktivitetene de ønsker, trenger eller er forventet å kunne delta i (Brandt et al., 2019).

Det å ikke ha mulighet til å fullføre utdanning kan ha konsekvenser for senere tilknytning til arbeidslivet. De som står utenfor arbeidslivet kan oppleve svak indre motivasjon og utholdenhet, samt forvirring rundt fremtiden. Tidlig tilbaketrekning og utenforskap fra arbeidslivet representerer i noen tilfeller gjenværende liv i utenforskap, med lavere inntekt og mer eksponering for de negative effektene som arbeidsledighet har på helse, aktivitet og deltakelse (Fyhn et al., 2021). Utdanning vil kunne bidra til at den enkelte kan være deltakende i samfunnet og fremme selvfølelse på individnivå (Frøyland & Spjelkavik, 2014).

Som fremtidige ergoterapeuter vil vi undersøke hvilke faktorer som påvirker studentenes muligheter til å være i og gjennomføre høyere utdanning. Dette vil vi gjøre ved å vise til faktorer som fremmer eller hemmer mulighetene for utdanning for alle. Denne kunnskapen vil være til nytte for at nåværende studenter og fremtidige studenter skal kunne oppleve et inkluderende studieforløp.

Vi ønsker at oppgaven skal bringe relevans i form av nye erkjennelser som kan benyttes av andre, samt brukes til noe nyttig eller viktig. Med dette vil vi også at kunnskapen vi utvikler skal være overførbar og ha en rolle i den store banken av felles kunnskap (Malterud, 2017).

1.4 Avgrensning

Vi har valgt å avgrense oppgaven til å gjelde utdanningsinstitusjonen NTNU og derfor også ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste som har erfaring og kompetanse med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter. Dette med en forventning om at de ansatte har en jobbsituasjon som vil være av interesse å belyse i forhold til tematikken. Valg av informanter er personer som er ansatt ved tilretteleggingstjenesten på nåværende tidspunkt, samt at de har erfaring med gjennomføring av tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter. Med disse avgrensningene spisser vi målgruppen til å kun gjelde personer med relevant erfaring.

1.5 Begrepsavklaring

Vi har utarbeidet en begrepsavklaring av begreper som vil være gjennomgående i oppgaven.

Tilrettelegging

Endre krav og rammebetingelser for at studentene skal kunne mestre aktiviteten bedre (Tuntland, 2011).

Tilpasning

Adaptere omgivelsene på ulike nivåer (Brandt et al., 2019).

Inkludering

Studenter skal oppleve sosial tilhørighet, samt kunne være i og gjennomføre sitt studieforløp (Brandt et al., 2019).

Funksjonsnedsettelse

Funksjonsnedsettelse innebærer tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i kroppens psykiske, fysiske eller biologiske funksjoner (Tuntland, 2011).

Særskilte behov

Med særskilte behov legges det til grunn at fysiske, psykiske eller læringsmessige utfordringer er av midlertidig art (Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, 2020).

1.6 Struktur for oppgaven

Vi har ved bruk av Sverdrup (2020) beskrevet valg av forskningsmetode og hvordan vi har fremskaffet relevant litteratur. Vi vil videre vise til empiri og analyse. I resultatdelen har vi utarbeidet en beskrivelse av empiri fra våre undersøkelser som har relevant betydning for problemstillingen. I diskusjonsdelen drøfter vi betydningen av resultatene før vi reflekterer kritisk over egen oppgave og implikasjoner for praksis. Avslutningsvis har vi utarbeidet en konklusjon, her vil vi svare på problemstillingen (Sverdrup, 2020).

1.7 Litteratursøk

Vi har valgt å gjennomføre litteratursøket manuelt. Ved å bruke en manuell tilnærming ble det mulig å inkludere studier som kan ha vært ekskludert ved en mer begrenset og strukturert søkeprosess (Folkehelseinstituttet, 2022). For å undersøke hvilken kunnskap som eksisterer innenfor fagfeltet, har vi gjennomført litteratursøk med bakgrunn i problemstillingen og relevante søkeord. Vi har strukturert søket ved bruk av søkeordene; høyere utdanning, studenter, tilrettelegging, inkludering, funksjonsnedsettelse, særskilte behov og universell utforming.

For å danne en oversikt over relevante artikler gjennomførte vi et litteratursøk ved bruk av Oria, en søkemotor som ga oss innsikt i norske fag- og forskningsbibliotekets ressurser. Vi fikk til sammen 27 treff, hvorav 4 var relevante for vår problemstilling. Etter funn av relevant forskningslitteratur undersøkte vi om disse kunne støtte eller underbygge problemstillingen og om forfatterne hadde benyttet andre kilder i teksten som kunne være relevant for vår oppgave. Ved å undersøke kildene fant vi en rapport som vi ikke fant ved bruk av Oria. Videre benyttet vi databasene CINAHL og PubMed. Ettersom at temaet for oppgaven er i skjæringspunktet mellom helsevitenskap og samfunnsvitenskap har vi undersøkt og utvidet søket ved bruk av databasene ERIC, Sociology Abstracts og Scopus. Søkene i disse databasene resulterte i ingen relevante funn.

2.0 Teori

2.1 Tidligere forskning

Vi har funnet likheter ved vår problemstilling og Eli Langørgen sin doktorgradsavhandling. Her undersøkes funksjonshemming og profesjonsutdanninger i lys av studenter, lærere og praksisveilederes erfaringer. Avhandlingen beskriver at studenter med funksjonsnedsettelse ikke blir regnet med i høyere utdanning og forklarer hvordan disse blir diskriminert. Det legges frem at studenter med funksjonsnedsettelse opplever gjentatte krenkninger, og må argumentere og kjempe for å få individuell tilrettelegging (Langørgen, 2019).

Merete Flataas gjennomførte i 2013 et forskningsprosjekt som omhandler studenter med ikke synlige funksjonsnedsettelse og deres tanker og erfaringer med tilrettelegging i høyere utdanning. Funnene i forskningsprosjektet tyder på at studentene syntes det var vanskelig å få informasjon om hvor og hvordan de skulle henvende seg for å få tilrettelegging, og hadde mangel på kunnskap om deres rettigheter. Studentene hadde også bekymringer knyttet til stigmatisering og diskriminering ved å stå fram med vanskene sine (Flataas, 2013).

Rannveig Svendby gjennomførte en kvalitativ studie i 2020 der hun tok utgangspunkt i fagansattes perspektiv. Der utforsket hun de fagansattes erfaringer ved å undervise studenter med funksjonsnedsettelse. Målet med studien var å undersøke om og hvorfor fagansatte gir mangelfull tilrettelegging, og hva de trenger for å kunne gjøre undervisningen tilgjengelig for et større studentmangfold. Funnene i studien viser at fagansatte gir mangelfull tilrettelegging på grunn av at de har lite kunnskap om mangfold, tilrettelegging og inkluderende undervisning (Svendby, 2020).

Synnøve S. Brandt skrev i 2005 en rapport som viser at det å sikre eller gi like muligheter til å begynne, og å gjennomføre høyere utdanning krever mye av den enkelte utdanningsinstitusjon. Det er også tidkrevende for utdanningsinstitusjonene å gjennomføre tilretteleggingstiltak som krever økonomiske tiltak med de midlene som de har til rådighet. Konsekvensene av dette fordrer at studenter som har behov for tilrettelegging må takke nei til et studietilbud eller at studenter slutter underveis fordi de møter hindringer som ikke gjør det mulig å studere (Brandt, 2005).

Det som skiller denne bacheloroppgaven fra annen forskning er valg av informanter, som her er ansatte ved tilretteleggingstjenesten. Informantene i dette forskningsprosjektet er ansatte

som aktivt jobber med tilrettelegging av studentenes studieforløp, dette innebærer at de ikke jobber med tilrettelegging av emner på faglig nivå, slik fagansatte gjør. Vi har ikke funnet noen studier som besvarer den aktuelle problemstillingen. Det betyr at det er lite eller ingen forskning på dette området og det er derfor et reelt kunnskapshull.

2.2 Problemstilling

Ved å undersøke hvilke opplevelser og erfaringer de ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste har med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter, vil vi drøfte hvilke faktorer som fremmer eller hemmer studentenes muligheter for å være i og gjennomføre utdanning. Vår problemstilling har som hensikt å avdekke:

Hvilke opplevelser og erfaringer har ansatte ved NTNU med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp?

2.3 Teoretisk perspektiv

Vi har valgt å benytte Transactional Model of Occupation (TMO) (Fisher & Marterella, 2019) som teoretisk perspektiv da vi anser denne som mest relevant for vår problemstilling. Vårt ergoterapeutiske perspektiv blir synlig gjennom de ulike elementene i modellen da TMO er en konseptuell modell som viser kompleksiteten i og rundt aktivitet. Person, aktivitet og omgivelser er i et samspill der de ulike faktorene påvirker hverandre (Fisher & Marterella, 2019).

I sentrum av modellen er aktivitetselementene; aktivitetsutførelse, aktivitetsopplevelse og deltakelse. Aktivitetsutførelse viser til de observerbare aspektene i personens utførelse av en aktivitet. Aktivitetsopplevelse handler om hvordan aktiviteten erfarer av personen selv. Deltakelse oppstår i kombinasjon med personens aktivitetsutførelse og aktivitetsopplevelse og handler om at personen engasjerer seg i aktivitetene de utfører (Fisher & Marterella, 2019).

Modellen tar utgangspunkt i aktivitet som en kontinuerlig respons på elementene som former og påvirker hverandre. De syv situasjonselementene består av: geopolitiske elementer, fysiske og sosiale omgivelselementer, oppgave elementer, tidselementer, sosiokulturelle elementer og klient elementer. Ved å ta utgangspunkt i denne modellen vil vi kunne få forståelse for hvilke faktorer som fremmer eller hemmer studentenes studieforløp, dette med bakgrunn i informantenes opplevelser og erfaringer. Det transaksjonelle perspektivet

innebærer et fokus på relasjonen mellom studenten og konteksten som påvirker aktiviteten som her er utdanning (Fisher & Marterella, 2019).

2.4 Lovreferanser

Bacheloroppgavens lovmessige rammeverk baserer seg på to lovverk som viser rammeverket for de ansatte ved tilretteleggingstjenesten.

2.4.1 Universitets- og høyskoleloven

Lov om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven, 2005) har som formål å legge til rette for undervisning, forskning og formidling ved institusjonene. Loven gjelder statlige og private universiteter, vitenskapelige høyskoler og høyskoler med akkreditering. Loven har som formål å ivareta studentenes rettigheter, der institusjonen er forpliktet å ivareta studentenes læringsmiljø, utarbeidelse av utdanningsplaner og studentenes rett til deltakelse i studentorganer. I 2005 ble loven revurdert og fikk da rammeverk om universell utforming av læringsmiljøet (Universitet- og høyskoleloven, 2005).

I lovens § 4-3 (2) *Læringsmiljøet ved institusjonen*, står det følgende; “styret skal sørge for at institusjonens alminnelige funksjoner er universelt utformet. Plikten til universell utforming omfatter institusjonens fysiske omgivelser, informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT), inkludert det digitale læringsmiljøet. Plikten gjelder ikke utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde for institusjonen, jf. Likestillings- og diskrimineringsloven § 17 og § 18 (Universitet- og høyskoleloven, 2005).

I universitets- og høyskolelovens § 4-3 c. (1) *Individuell tilrettelegging ved funksjonsnedsettelse og særskilte behov* omtales tilrettelegging følgende; studenter med funksjonsnedsettelse og studenter med særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter (Universitets og høyskoleloven, 2005).

2.4.2 Likestillings- og diskrimineringsloven

Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017) har som formål å fremme likestilling og hindre diskriminering. Formålet er å hindre diskriminering på grunn av funksjonsnedsettelser og andre viktige forhold. I § 17 om *Universell utforming* beskriver offentlige og private virksomheters plikt til universell

utforming. “Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, slik at virksomhetenes alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse” (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017).

Lovens § 21. *Rett til individuell tilrettelegging for elever og studenter* omtaler at elever og studenter med funksjonsnedsettelse ved skole og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging for å sikre likeverdig opplærings- og utdanningsmuligheter (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017).

3.0 Metode

3.1 Det konstruktivistiske verdensbildet

Det vitenskapsfilosofiske utgangspunktet vi har tatt for oss er det konstruktivistiske verdensbildet (the constructivist worldview) (Creswell, 2009). Konstruktivisme er et perspektiv som typisk blir sett på som en tilnærming til kvalitativ forskning. En sosialkonstruktivist tror at individer søker forståelse for verden man lever og arbeider i (Creswell, 2009). Det vil si at disse individene utvikler subjektive meninger av sine erfaringer, meninger rettet mot bestemte objekter eller ting.

3.2 Valg av metode

For å svare på problemstillingen har vi valgt å gjennomføre en kvalitativ studie. Dette for å få en forståelse av de ansattes opplevelser og erfaringer med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieførløp. Den kvalitative forskningsmetoden omhandler et mindre utvalg informanter, der data foreligger i form av tekst. Kvalitative metoder kan åpne for forskning på felter der forskningsgrunnlaget er tynt, der problemstillingen er sammensatt og kompleks, og der vi stiller oss åpne for et mangfold av svar. Vi vil i dette forskningsprosjektet lete etter nye spørsmål fremfor gamle svar (Malterud, 2017).

3.3 Datainnsamling

For å samle inn empiri har vi benyttet et semistrukturert intervju, der vi har intervjuet fire ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste. Vi valgte å benytte semistrukturert intervju ettersom det vil føre til fleksibilitet under intervjuene. Ved bruk av denne typen intervju gis

det samme spørsmål og dermed likt grunnlag for alle informantene, mens oppfølgingsspørsmålene kan formes etter svarene. Formålet var her at informantene skulle føle seg trygge og at intervjuet skulle oppleves som en samtale (Kvale & Brinkmann, 2019). Materialet vil derfor bestå av tekst som stammer fra samtaler med relevante personer (Malterud, 2017). Intervjuene ble gjennomført gjennom kommunikasjons- og samarbeidsplattformen Teams og hadde en varighet på ca. 45 minutter. Her benyttet vi intervjuguiden, en liste med et begrenset antall spørsmål som tar utgangspunkt i problemstillingen. Spørsmålene var kategorisert etter ulike temaer der vi delte spørsmålene inn i innledende, tematiske og oppsummerende spørsmål.

Det kvalitative forskningsintervjuet søker å forstå verden sett fra intervjupersonens side. Målet er å få frem betydningen av erfaringer og å avdekke opplevelser. I denne kvalitative studien har intervjupersonene vært delaktige gjennom å skape mening og forståelse om temaet (Kvale & Brinkmann, 2019).

3.4 Analyse av data

Braun & Clark (2006) beskriver seks ulike faser for tematisk analyse. Det er disse fasene vi har benyttet for å strukturere prosessen ved analyse av data.

I den første fasen ble vi kjent med dataen. Her transkriberte vi lydfilene til skriftlig form for å kunne gjennomføre en tematisk analyse. Denne prosessen var tidkrevende, men bidro til en grundig forståelse av innholdet. I etterkant leste og re-leste vi og skrev ned initielle ideer. Ved å fordype oss i dataen ble vi kjent med dybden og bredden av innholdet. Re-lesningen førte til at vi aktivt søkte etter betydning og mønstre (Braun & Clark, 2006).

Videre beskriver Braun & Clark (2006) at den andre fasen inneholder koding av interessante deler av data på en systematisk måte på tvers av datasettet. Kodene identifiserer viktige trekk ved materiale som virker relevant. Prosessen med koding er en del av analysen der vi organiserte dataen i relevante grupper. Vi gjennomførte kodingen manuelt der vi skrev notater på tekstene ved bruk av Post-it lapper for å identifisere datasegmenter (s. 88).

I den tredje fasen samlet vi kodene i mulige temaer. Her analyserte vi hvordan de forskjellige kodene kunne kombineres for å danne et overordnet tema. Vi utarbeidet et tankekart hvor formålet var å identifisere forholdet mellom koder, temaer og ulike nivåer av temaer (Braun & Clark, 2006).

Etter fase tre undersøkte vi om temaene ville fungere i forhold til kodingen, dette er fase fire. I denne fasen strukturerte vi utdragene og fant ut hvilke relevante temaer vi ønsket å benytte videre (Braun & Clark, 2006).

Braun & Clark (2006) beskriver at fase fem består av pågående analyse der vi definerer detaljer innen hvert tema, samt klare navn for hvert tema vi ønsker å presentere. Ved å gjøre dette identifiserte vi hva hvert tema faktisk handlet om (s. 92). Vi kom frem til fire temaer:

1. Tilrettelegging
2. Kompetanse
3. Inkludering
4. Forbedringspotensiale

Avslutningsvis, i fase seks utarbeidet vi en akademisk rapport. Målet var her å overbevise om verdien og gyldigheten av analysen (Braun & Clarke, 2006).

3.5 Etiske overveielser

Etiske overveielser har en sentral rolle i en kvalitativ studie. Dette fører til ulike etiske prinsipper som det er viktig å overholde. Det innebærer konfidensialitet, informert samtykke og ivaretagelse av informantens integritet (Fangen, 2022). Denne kvalitative studien omhandler et mindre utvalg mennesker og innebærer dermed viktige etiske overveielser knyttet til ivaretagelse av personvern (Fangen, 2022).

I kvalitative intervjuer er det viktig å ivareta integriteten til informantene både under selve intervjuet og i etterkant når resultatene skal presenteres og fortolkes. Vi har derfor anonymisert gjenkjennelige detaljer og behandlet sensitive opplysninger på en forsvarlig måte. På forhånd sendte vi ut informasjon og samtykkeskriv til deltakerne og for å ivareta informantens integritet innhentet vi skriftlig samtykke (Fangen, 2022). Informasjonsskrivet inneholdt informasjon om studiens formål og informasjon om hva det ville innebære å delta. Etter intervjuene ble opptakene og transkripsjonene lagret på en sikker ekstern enhet med begrenset tilgang. Disse ble slettet når de ikke lenger skulle benyttes (Kvale & Brinkmann, 2019).

4.0 Resultat

I denne delen vil vi beskrive resultater fra våre undersøkelser basert på kvalitative intervjuer med fire ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste. Vi har valgt å ikke presentere våre informanter med fiktive navn eller nummer på grunn av at deres karakteristikk ikke skal være gjenkjennelig. Dette i forhold til antallet personer som er ansatt ved tilretteleggingstjenesten, Vi vil presentere de ansattes opplevelser og erfaringer gjennom temaene: *tilrettelegging, kompetanse, inkludering og forbedringspotensiale*.

4.1 Tilrettelegging

Dette temaet omhandler hvilke opplevelser og erfaringer informantene har med tilrettelegging og tilpasning for studenter i deres studieforløp. Informantene har gitt oss et inntrykk av at tilretteleggingstjenesten fungerer godt, der et flertall av studentene gir tilbakemelding om at de har fått tilstrekkelig tilrettelegging. NTNUs tilretteleggingstjeneste jobber blant annet med veiledning for studenter med tilretteleggingsbehov, bistår med å finne hensiktsmessige tilretteleggingsløsninger og har oversikt over ordninger som kan være til hjelp for studenter. En av informantene sier følgende: *“Hvis vi ser på alle universiteter og høyskoler i Norge så er nok NTNU desidert i toppen når det gjelder å tilby eller ha den tilretteleggingstjenesten da”*.

For å undersøke i hvilken grad universitetet tilrettelegger og tilpasser for individuelle behov fikk informantene spørsmål om hvordan de opplever at NTNU tilrettelegger og tilpasser for studenter. Informantene hadde her ganske like opplevelser og en av informantene svarte følgende:

Vi ønsker å tilrettelegge så langt det lar seg gjøre og da bruker jeg på en måte litt den der, (...) så lenge det er faglig forsvarlig som argument. Vi som jobber med tilrettelegging, vi vet jo at et tilretteleggingsbehov, det skal tilpasses etter hva som er egnet for den enkelte student.

Det løftes også frem at de rommene som benyttes av studenter med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov må være praktisk mulig å komme seg frem til. Flere av informantene forteller også at ikke alle studenter opplever at de får tilstrekkelig med tilrettelegging. Dette hvis studenten har fått stor grad av oppfølging, tilrettelegging og tilpasning på grunnskole og

videregående skole. Informanten forteller at de da kan bli veldig skuffet når de begynner på høyere utdanning. Vedkommende forteller også at det alltid vil være en utfordring i forhold til hvor mye tilrettelegging som skal gis ettersom universitetet forholder seg til universitets- og høyskoleloven.

Den ene informanten forteller at retten til utdanning ikke lenger er lovfestet på universitets- og høyskolenivå, noe som vil påvirke i hvilken grad NTNU kan tilrettelegge for studenter i deres studieforløp. Dette kommer til uttrykk i følgende utsagn:

Jeg opplever at det, (...) ja hva skal jeg si, de har jo ønsker og behov, noen ganger så kan det jo være at de ser for seg at de skal få det samme som de fikk på videregående og da kan nok opplevelsen til studenten være litt sånn «oi på videregående fikk jeg jo det» så noen ganger må man på en måte forklare litt differansen mellom det vi forholder oss til gjennom universitets- og høyskoleloven, og det som på en måte er opplæringsloven for det 13-årige skoleløpet.

Informantene opplever at tilretteleggingsbehovet er variert og at de ansatte ved tilretteleggingstjenesten ønsker å bidra så langt det lar seg gjøre med bakgrunn i gjeldende lovverk og retningslinjer. Informantenes samlede erfaring er at det er viktig at tilretteleggingstjenesten finnes, både som en brobygger og et kontaktpunkt mellom studenter og fagmiljø, der fagmiljøet ofte trenger veiledning om hva universitetet er pliktig å gjøre av tilrettelegging. Målet er å senke terskelen knyttet faglig og sosial deltakelse for studenter, slik at de med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov skal ha like muligheter for å mestre sitt studieforløp. Informantene opplever også at det er vanskelig å minske gapet mellom de med funksjonsnedsettelse og de uten funksjonsnedsettelse.

4.2 Kompetanse

I dette kapittelet vil vi legge frem hvilke opplevelser og erfaringer våre informanter har med kompetanse og kompetanseutvikling, dette i henhold til NTNU som arbeidsgiver.

Informantene beskriver deres arbeidsområde og hvilken kompetanse de har fra tidligere eller tilegnet seg gjennom sine nåværende arbeidsoppgaver ved tilretteleggingstjenesten. Felles for alle informantene er at de har forskjellig faglig bakgrunn, men har alle utviklet kompetanse gjennom kurs, seminarer, konferanser, E-læringskurs og samarbeid både eksternt og internt.

Informantene opplever at NTNU er en raus arbeidsgiver når det kommer til kompetanseheving og kompetanseutvikling. Den ene informanten fremhever NTNU som arbeidsgiver og sier:

Vi gis gode muligheter både til å ta studier innen utdanninger og kurs, men også deltakelse på seminarer og konferanser og det som måtte være, så her er NTNU veldig på tilbudssiden og legger til rette for at vi som jobber med disse tjenestene også har gode muligheter til å videreutvikle oss da.

De ansatte ved tilretteleggingstjenesten samarbeider med sine kolleger for å diskutere utfordringer eller vanskelige saker. De har også en årsplan der de bestemmer hva som skal være fokusområdet og hva de har behov for kompetanseheving i. I år har fokusområdet for kompetanseheving vært universell utforming. Ved spørsmål om det er krevende å tilrettelegge for alle kommer det følgende utsagn fra den ene informanten:

Ja, det er krevende, (...) det er det, men det er da vi alltid må undersøke mulighetene for universell utforming og som jeg sier om universell utforming "det er bra for alle og nødvendig for noen". Det er sånn vi jobber etter, men det vil alltid være en situasjon der det er krevende å få til dette tilstrekkelig for alle.

NTNU skal legge til rette for kompetanseutvikling og informantene nevner viktigheten av kunnskap om universell utforming og viktigheten av at dette har vært et område for kompetanseheving. Det å være "up to date" på hva som gjelder angående lovverk og universell utforming fremheves som en viktig faktor for utvikling. En av informantene sier følgende: "Vi har en raus arbeidsgiver som legger til rette for at vi skal kunne utvikle oss".

Informantene opplever at det legges til rette for kompetanseutvikling og kompetanseheving ved tilretteleggingstjenesten. Denne kompetansen gjenspeiler informantens arbeidsoppgaver og behov for kompetanse om tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieførløp. De ansatte ga uttrykk for at de hadde forskjellige erfaringer, men samlet viser utsagnene til en felles kompetanse. Felles for fire av fire informanter var at de i en eller annen sammenheng har utviklet sin kompetanse gjennom kurs eller lignende, dette i regi av NTNU.

4.3 Inkludering

Den ene informanten beskriver sin tidligere erfaring med inkluderende arbeidsliv og sier at denne kompetansen har vært til stor nytte i jobben ved tilretteleggingstjenesten. Informanten beskriver også sine opplevelser ved viktigheten av en god overgang fra utdanning til arbeid, særlig for de med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov. Informanten beskriver viktigheten av inkludering og sier følgende: *“Jeg opplever at inkludering er viktig sånn at ikke studenten føler seg utestengt fra undervisningen, fordi man rett og slett ikke kommer seg til undervisningsrommet for eksempel”*.

Funksjonsnedsettelse og særskilte behov er et sentralt tema for alle informantene. Informantene forteller at personer med funksjonsnedsettelse ofte har behov for god tilrettelegging for å kunne delta i utdanning på linje med andre. De forteller også at det er mange studenter på universitetet som har en eller annen form for funksjonsnedsettelse og at disse utgjør ca. syv prosent av studentbefolkningen. Alle har ulike behov og vil derfor ha ulike tilretteleggingsbehov. En av informantene beskriver sin erfaring med hva slags betydning utdanning og inkludering har for mennesker med funksjonsnedsettelse:

Erfaringsmessig så trenger en med funksjonsnedsettelse i mye større grad høyere utdanning enn funksjonsfriske, da det ofte er den eneste muligheten de har til å komme seg i arbeid i mye større grad enn det er for de aller fleste.

Det fremmes at jobben med inkludering alltid starter med å tilrettelegge for at studenter skal kunne være i og gjennomføre utdanning. Informantenes varierte og sammensatte svar gir oss innsyn i deres opplevelser og erfaringer ved tilretteleggingstjenesten, og hvilken betydning dette har for studentene.

Informantene forteller at det er studentenes eget ansvar å oppsøke tilretteleggingstjenesten og at de ikke kan drive noe oppsøkende virksomhet. De er avhengige av at studentene tar kontakt for at de skal få den tilretteleggingen de har behov for. Den ene informanten opplever at studentene får betydelig tilretteleggingstilbud når de tar kontakt og at de blir fornøyde med den oppfølgingen de får. Samlet sier informantene at de får gode tilbakemeldinger i den forstand at studentene sier at det hadde vært problematisk å gjennomføre et studieforløp uten tilretteleggingstjenestens støtte og oppfølging. Informantene opplever at alle er på

tilbudssiden og ønsker å bidra til at studentene skal kunne gjennomføre studiet uavhengig av tilretteleggingsbehov. En av informantene kommer med følgende utsagn:

Jeg opplever at i dialog med både studentene og de faglige, så er egentlig alle litt sånn på tilbudssiden og det er interesse for at det skal gjøres best mulig. Jeg har erfaring med at de ønsker å strekke seg så langt det er mulig, så lenge det som nevnt er faglig forsvarlig for å bidra til et inkluderende studieforløp.

4.4 Forbedringspotensiale

Mulighetene for tilrettelegging kan sees i sammenheng med studentens ansvar om å ta kontakt med tilretteleggingstjenesten og benytte seg av dette. Informantene ga uttrykk for at de har forskjellige opplevelser og erfaringer. De har alle møtt studenter med ulike tilretteleggingsbehov og hva dette innebærer. Flere av informantene ga eksempler på opplevelser og erfaringer som var positive i den forstand at studentene selv har gitt uttrykk for at de har fått den tilretteleggingen de har hatt behov for. En av informantene sier følgende: *“Det er mange som sier ... eller det er ofte sånn at de enten er nøytrale og sier ingenting eller så får vi klar beskjed om at dette hjalp og det var til stor nytte”*.

Informantene nevner at det helt sikkert finnes forbedringspotensiale når det gjelder NTNU som universitet. NTNU styres av overordnede føringer og retningslinjer, noe som vil gjenspeile tilbudet som gis til studentene. Det trekkes frem at det vil være forbedringspotensial allerede fra en student søker om opptak til høyere utdanning, dette skyldes at behovet for tilrettelegging ikke er kjent for universitetet. En av informantene beskriver sine opplevelser og erfaringer og forteller:

Det er på en måte der forbedringspotensial ligger at man har fått avklart dette allerede i søknadsprosessen uten at noen av de foresatte må fremtvinge et behov da, men at dette avdekkes på annet vis uten at det skal gå på bekostning av GDPR () og andre ordninger.*

(*) General Data Protection Regulation er en lov som regulerer personvern og behandling av personopplysninger innenfor EU og EØS-området (Regjeringen, 2018).

Universitetet har ingen informasjon om studentene før de starter på studiet og noen studenter kan gå en hel studieperiode uten å få den tilretteleggingen de har behov for. Den ene informanten sier følgende om viktigheten av tidlig innsats:

Erfaringen er jo at hvis vi klarer å komme i gang tidlig, at en student som har utfordringer er i kontakt med oss tidlig og at vi følger tett på disse, spesielt første studieåret, så er i hvert fall mulighetene for å lykkes veldig mye større. Jo tidligere man vet disse tingene, jo raskere kan man gå til de som driver med romplanlegging slik at man kan booke de rommene som er egnet for de som sitter i rullestol for eksempel. For de med hørsel- og synsutfordringer er det viktig å få avklart slik at vi bruker de riktige rommene hvor disse utstyrene er tilgjengelig.

5.0 Diskusjon

De ansatte ved NTNU skal være løsningsorienterte, ha tilstrekkelig informasjon, faglig støtte og tilgang på nødvendige ressurser for å kunne legge til rette for inkludering (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2018).

Med utgangspunkt i TMO (Fisher & Marterella, 2019) vil vi diskutere hvilke faktorer som påvirker de ansattes muligheter for tilrettelegging, tilpasning og inkludering, samt hvilke faktorer vi med vårt ergoterapeutiske perspektiv opplever at kan fremme eller hemme studentenes studieforløp. Aktiviteten vi tar utgangspunkt i er utdanning. Aktiviteten blir påvirket av situasjonselementene, der vi har valgt å ta utgangspunkt i fem hovedelementer, men vi vil diskutere alle elementene gjennomgående ettersom elementene er i et dynamisk samspill (Fisher & Marterella, 2019).

5.1 Sosiokulturelle elementer

Langørgen (2020) beskriver at det viktigste vi kan gjøre fremover er å se etter de “usynlige” barrierene som vi bare tar for gitt uten å reflektere over at de kan oppleves som hemmende faktorer for noen (s. 39). Vi vil her diskutere de sosiokulturelle elementene: forventninger, holdninger, retningslinjer, normer, regler og verdier (Fisher & Marterella, 2019).

NTNU har en rekke forskrifter, strategier og verdier som omhandler utdanning ved universitetet (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2018) og de ansatte ved tilretteleggingstjenesten vil i arbeidet med tilrettelegging, oppleve og erfare nye normer, ritualer og regler.

Informantene har erfaring med at det er studenter som opplever å ikke få tilstrekkelig med tilrettelegging og det trekkes frem at studenter med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov er vant med større grad av oppfølging på grunnskole og videregående skole. Informantene erfarer at dette er fordi skolen har tatt initiativ og ansvar for at det skal legges til rette, slik at de kan gjennomføre sin skolegang. Informantene opplever at det derfor er en forventning hos studentene at de vil få tilsvarende tilrettelegging når de starter på høyere utdanning.

Universitetet er pålagt å legge til rette for studenter så langt det lar seg gjøre, uten at det skal føre til en reduksjon av de faglige kravene (Universitets- og høyskoleloven, 2005). Dette samsvarer med Likestillings- og diskrimineringslovens § 21 *Rett til individuell tilrettelegging for elever og studenter* (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017). Med andre ord jobber de ansatte ved tilretteleggingstjenesten for at alle som har behov for tilrettelegging får den oppfølgingen og tilpasningen de har behov for.

Til tross for dette vil noen studenter ha forventninger som de ansatte ikke kan møte. Ettersom studentene har fått stor grad av tilrettelegging tidligere, har det blitt skapt en forventning om at det vil være tilsvarende når de starter på høyere utdanning. De ansatte ved tilretteleggingstjenesten må derfor forholde seg til ulike holdninger og forventninger og må kunne forklare forskjellen mellom de ulike retningslinjene og lovverkene de er pålagt å forholde seg til. Differansen vil her innebære forskjellen mellom opplæringsloven og universitets- og høyskoleloven.

I resultatdelen kom informantenes opplevelser og erfaringer frem i form av sitater der vi har fått en forståelse av forventningene som stilles som ansatt ved tilretteleggingstjenesten i møte med kolleger, studenter og eksterne samarbeidspartnere. Som ansatt ved NTNU forventes det at lover og regler som gjelder ved universitetet følges for å utføre arbeidet på en etisk forsvarlig måte. De ansatte har en felles verdi der de ønsker å bidra til at studentene skal kunne gjennomføre sitt studieforløp. Denne verdien samsvarer med NTNUs strategi for (2018-2025) og verdien “respektfull” som skal bidra til mangfold og fremme likestilling og toleranse (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2018).

5.2 Fysiske omgivelselementer

Informantene løfter særlig frem at ikke alle studenter opplever at de får tilstrekkelig med tilrettelegging og muligheter for tilpasning av de fysiske omgivelsene. De opplever at det alltid vil være en utfordring i forhold til hvor mye tilrettelegging som skal gis, ettersom universitetet forholder seg til universitets- og høyskoleloven.

De fysiske omgivelsesmessige elementene består av omgivelsene vi ferdes i og gjenstandene som er rundt oss. Eksempler på dette kan være lyd, lys, samferdsel og møbler (Fisher & Marterella, 2019). Dette vil være elementer de ansatte ofte må forholde seg til og tilpasse for at studenter med ulike funksjonsnedsettelse eller særskilte behov skal kunne gjennomføre sitt studieforløp. For at studenter med ulike funksjonsnedsettelse skal kunne delta på lik linje med sine medstudenter, må rommene som benyttes til undervisning være praktisk mulig å komme seg frem til, men også å oppholde seg i. Det er derfor en forutsetning at de fysiske omgivelsene som omhandler studiehverdagen til studenter med funksjonsnedsettelse er tilpasset den enkeltes behov. Dersom det ikke er tilrettelagt studentens behov, vil dette være en faktor som kan hemme aktivitetsutførelse og aktivitetsdeltakelse, og kan bidra til at studenten føler seg diskriminert i høyere utdanning.

Lovverket kan by på utfordringer i forhold til hvor langt de ansatte kan strekke seg for å tilrettelegge på best mulig vis. Likestillings- og diskrimineringsloven (2017) fastslår i lovens § 17 om *Universell utforming*, at både private og offentlige virksomheter rettet mot allmennheten skal utformes eller tilrettelegges slik at flest mulig kan benytte seg av disse, uavhengig av fysisk funksjon (Likestillings- og diskrimineringsloven, 2017). Dette kan ses i sammenheng med at undervisningsrom skal utformes slik at alle studenter skal kunne ferdes i og oppholde seg i disse, dette fordi universell utforming er nødvendig for noen, men bra for alle.

Vi ser sammenheng mellom de oppgavemessige elementene og fysiske omgivelsesmessige elementene på bakgrunn av at de er i et dynamisk samspill som vil kunne påvirke hverandre. De oppgavemessige elementene er forventet struktur og timing, forventet rom, redskap og materialer og tilsiktet hensikt eller resultat (Fisher & Marterella, 2019).

Ifølge en rapport fra Proba samfunnsanalyse (2018) oppga 54 prosent av studentene med funksjonsnedsettelse at utformingen av studiestedet utgjorde en barriere. Studien indikerer også at studentene møter lite tilgjengelige omgivelser (Proba samfunnsanalyse, 2018). Informantene opplever og har erfaring med at studenter med hørsels- og synsutfordringer har behov for rom som er tilrettelagt med nødvendig utstyr. Dette gjelder også studenter som sitter i rullestol. Dersom disse studentene ikke får nødvendig tilrettelegging av de fysiske omgivelsene som innebærer forventede rom og redskaper, vil det kunne føre til urimelig forskjellsbehandling og diskriminering. Dersom de ikke har tilgang til nødvendige rom og egnede ressurser kan mulighetene for deltakelse i utdanning hemmes.

5.3 Geopolitiske elementer

De geopolitiske elementene innebærer geografiske, politiske, økonomiske og historiske elementer. De elementene som kan ha betydning for de ansattes arbeid er økonomiske og politiske elementer (Fisher & Marterella, 2019). Universitets- og høyskolelovens § 4-3 c. (1) omhandler at studenter med funksjonsnedsettelse eller særskilte behov har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen, for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter (Universitets- og høyskoleloven, 2005).

Den ene informanten omtalte NTNU som en raus arbeidsgiver, som legger til rette for at de ansatte skal kunne utvikle seg. Tilstrekkelig kompetanse er en viktig faktor for at de ansatte skal kunne tilrettelegge, tilpasse og bidra til inkludering for studenter (Svendby, 2020). For at de ansatte skal kunne legge til rette for studenter uavhengig av funksjonsnivå, er det en forutsetning at NTNU som arbeidsgiver gir de ansatte mulighet for kompetanseutvikling og kompetanseheving. Økonomi vil her være en viktig faktor som vil påvirke i hvilken grad de ansatte har mulighet til å opparbeide seg relevant kompetanse uavhengig av faglig bakgrunn.

Langsiktig, kan det tenkes at de ulike tilretteleggingsbehovene uansett vil være en utgift for universitetet, ettersom vi bor i et heterogent samfunn med ulike behov (Hilt, 2019). Dermed bør de ansatte få kunnskap om hvordan de bør forholde seg til ulike funksjonsnedsettelse, ha kjennskap til funksjonelle løsninger, være løsningsorienterte og ha kunnskap om universell utforming (Flataas, 2013). Dette forutsetter som nevnt at NTNU som arbeidsgiver har de midlene og ressursene som kreves for å utvikle de ansattes kompetanse, noe som igjen vil føre til deltakelse og inkludering av studenter uavhengig av funksjonsnivå. Konsekvensene av

manglende kompetanse og kompetanseutvikling, vil kunne føre til at de ansatte kan oppleve det utfordrende å ha et samfunnsansvar der de har mulighet til å påvirke, korrigere og utvikle hverandre og omgivelsene gjennom dialog og formidling av kunnskap (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2018). Svendby (2020) beskriver at en konsekvens av å ikke ha tilstrekkelig kompetanse vil kunne føre til lav mangfoldsbevissthet og ekskludering av studenter i deres studieforløp (s. 231).

Arbeidet med inkludering starter alltid med å tilrettelegge for at studenter skal kunne være i og gjennomføre utdanning (Brandt, 2005). Det å inkludere studenter og legge til rette for muligheten til å gjennomføre utdanning vil ha stor betydning, ettersom studentene vil kunne føle på aksept i det sosiale fellesskapet. Dette medfører at de kan utnytte eksisterende muligheter til å leve det livet de ønsker ved å realisere sitt potensial og bruke egne ressurser (Langørgen, 2019). På bakgrunn av dette vil aktivitetsopplevelsen til studentene kunne fremmes med tanke på at de får deltatt på lik linje med andre.

Til tross for at likerett til utdanning er et politisk prinsipp i Norge, og at retten til utdanning ikke lenger er lovfestet på universitets- og høyskolenivå (Lunde & Kessel, 2010) opplever informantene at de ansatte ved tilretteleggingstjenesten er på tilbudssiden og at det er interesse for at det skal gjøres best mulig. Det er en opplevelse at alle ønsker å strekke seg så langt det lar seg gjøre, så lenge det er faglig forsvarlig. Dette tyder på at de ansatte ved tilretteleggingstjenesten ønsker å minske gapet mellom de med funksjonsnedsettelse og de med ikke funksjonsnedsettelse.

De ansatte ved universitetet vil kunne møte utfordringer knyttet til universell utforming, ettersom NTNU er overordnet en rekke økonomiske hensyn. Ifølge Langørgen (2020) setter Likestillings- og diskrimineringsloven økonomiske hensyn fremfor retten til en tilgjengelig skole (s. 37). Dette innebærer at plikten til universell utforming ikke gjelder utforming som innebærer en uforholdsmessig byrde for universitetet. Det vil kunne gjøre det krevende for de ansatte å utjevne gapet, og fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse.

5.4 Sosiale omgivelseselementer

De sosiale omgivelsesmessige elementene som kan ha påvirkning på de ansattes arbeid, vil være andre mennesker, andre menneskers karakteristika, personlige meninger og

forventninger (Fisher & Marterella, 2019). Dette kan være en fremmende eller hemmende faktor ved at de ansatte har ulike meninger, forventninger og relasjoner som igjen vil kunne påvirke deres arbeid med å fremme et studieforløp tilpasset den enkelte. Som student vil det også være en forventning om at de ansatte ved tilretteleggingstjenesten skal ivareta og bidra til et inkluderende studieforløp, samt sikre trivsel og mestring.

Langørgen (2019) legger frem at både erfaring og forskning viser at det er mange studenter som unnlater å be om tilrettelegging på grunn av frykt for stigmatisering, manglende kunnskap om tilretteleggingsmuligheter og diskriminering (s. 17). Funnene i resultatdelen viser at de ansattes relasjon med studentene har stor betydning og vil kunne fungere som en brobygger og et kontaktpunkt. Relasjonene de ansatte har med studentene vil kunne føre til at terskelen for å uttrykke sitt behov for tilrettelegging minskes. De ansattes karakteristika og personlige meninger kan fremme studentenes muligheter for å gjennomføre utdanning. Dette kan samsvare med NTNUs strategi som skal bidra til at universitetet hevder seg i konkurransen om å skape det beste forsknings- og læringsmiljøet gjennom å praktisere åpenhet (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 2018).

Tilknyttet dette, ser vi en sammenheng mellom de sosiale omgivelseselementene og klientelementene (Fisher & Marterella, 2019). Studentene kan på bakgrunn av kroppsfunksjon og funksjonsnedsettelse oppleve frykt for å be om tilrettelegging. Dette på bakgrunn av personlige faktorer og opplevelser de har fra tidligere. Dette kan sees i lys av de sosiale omgivelsesmessige elementer, der andres personlige meninger og forventninger kan ha en innvirkning. Frykten for diskriminering og stigmatisering gjennom andre menneskers personlige meninger og forventninger kan her være en hemmende faktor. Som nevnt vil en god relasjon mellom de ansatte ved tilretteleggingstjenesten og studentene, kunne bidra til at studentene skal kunne føle at de kan uttrykke sine behov.

5.5 Tidselementer

De tidsmessige elementene består av fortid, nåtid og fremtid, mønstre, rekkefølger og rytmer og varighet og hyppighet (Fisher & Marterella, 2019). Informantene har en felles opplevelse av at jo tidligere studentene kommer i kontakt med tilretteleggingstjenesten, jo større er mulighetene for å lykkes.

Regjeringen har som mål at alle skal ha like muligheter til allsidig utvikling og læring uavhengig av forutsetninger (Meld. St. 6 (2019–2020)). Ifølge Meld. St. 6 (2019-2020) innebærer et bærekraftig velferdssamfunn at flere deltar i arbeidslivet, noe som forutsetter at alle har tilgang til utdanning. Derfor satser regjeringen på utdanning og kunnskap for alle. For å oppnå dette er tidlig innsats og inkluderende studieforløp en avgjørende faktor.

Tidlig innsats handler om å sette inn tiltak og tilpasse studieforløpet med en gang en student har behov for tilrettelegging. Behovet for tidlig innsats kan oppstå gjennom hele studieforløpet og det er derfor nødvendig at disse tiltakene settes i gang så fort det er behov for det. Tiltakene vil være av større eller mindre omfang og kortere eller lengre varighet avhengig av den enkeltes behov (Fisher & Marterella, 2019). Med bakgrunn i informantenes opplevelser og erfaringer har vi fått en forståelse av at de tidsmessige elementene er faktorer som kan bidra til å hindre at utfordringer vokser seg større og hemmer studentens læring.

Tidlig innsats vil kunne være en fremmede faktor for å utvikle et universitet for alle. Det er viktig både for å forebygge vansker med og barrierer for læring, og for å oppdage og gripe inn med individ- og systemrettede tiltak når problemer likevel oppstår (Brandt, 2005).

6.0 Metodediskusjon

Vi vil reflektere over egen fremgangsmåte, samt avdekke faktorer eller områder som har hatt påvirkning på oppgaven. Vi justerte problemstillingen gjentatte ganger gjennom arbeidet på grunn av at vi ønsket en tydelig rød tråd gjennom hele oppgaven (Sverdrup, 2020). Vi opplevde det utfordrende å utforme en problemstilling som kunne svare på temaet vi ønsket å undersøke. Dette resulterte i at vi måtte bytte valg av informanter gjentatte ganger. Dersom vi ikke hadde endt opp med de nåværende informantene hadde resultatet og funnene gitt et annet svar, og utfallet ville vært annerledes. Med utgangspunkt i den nåværende problemstillingen ble det gjort funn av tidligere forskning som vi benyttet gjennomgående i diskusjonsdelen. Dette førte til rom for drøfting og refleksjon (Sverdrup, 2020).

Gjennom vår søkeprosess opplevde vi utfordringer med å finne relevant litteratur til tross for at vi benyttet ulike databaser. Søkene resulterte i irrelevante funn som ikke kunne svare på vår problemstilling. Derfor valgte vi å gjennomføre et manuelt søk basert på søkeordene. Vi var kritiske til valg av forskningslitteratur og dato for utgivelsen av disse. Videre var vi også

kritiske til hvem kilden var og hvor troverdig det som sies var. Dette for at vi kunne underbygge våre påstander og drøftinger med relevant litteratur (Helsebiblioteket, 2018).

Vår oppgave er basert på en kvalitativ forskningsmetode med semistrukturert intervju. Dette har ført til at vi har fått god innsikt i informantenes opplevelser og erfaringer. En utfordring ved å undersøke ansattes opplevelser og erfaringer har vært at svarene vi fikk, formes etter deres subjektive meninger. Vår oppfatning vil også ha en påvirkning på dataene vi samler inn, dette fordi vi har forskjellige oppfatninger av samme materiale (Malterud, 2017). Dette har ført til gjentatte re-lesninger av transkripsjonene. Vi har også fokusert på å holde oss nøytrale i våre oppfatninger.

Ettersom denne studien omhandler et mindre utvalg informanter har vi vært kritiske i forhold til anonymisering av gjenkjennelige detaljer (Kvale og Brinkmann, 2019). Vi valgte å ikke presentere informantene med fiktive navn eller nummer, på bakgrunn av antallet ansatte ved tilretteleggingstjenesten. Vi har heller ikke oppgitt noe annen informasjon om informantene, dette for at deres karakteristikk ikke skal være gjenkjennelig. Dette er noe vi har reflektert over og diskutert i hvilken grad det vil påvirke oppgaven. Vi ønsket å behandle sensitive opplysninger på en forsvarlig måte og kom derfor frem til den nåværende løsningen (Datatilsynet, 2019).

7.0 Konklusjon

Denne bacheloroppgaven bidrar med ny innsikt og nye perspektiver i forhold til hvilke opplevelser og erfaringer de ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste har med tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp.

Studiens resultater viser at de ansatte ved tilretteleggingstjenesten har kompetanse om tilrettelegging, tilpasning og inkludering for studenter i deres studieforløp, og at NTNU som arbeidsgiver bidrar til kompetanseheving og strategier som skal sørge for at alle har lik rett til utdanning. I hvilken grad studenten får individuell tilrettelegging for å inkluderes i et studieforløp vil variere med bakgrunn i om studentene får informasjon om tilbudet, samt vet om sine rettigheter og muligheter for et inkluderende studieforløp tilpasset den enkelte.

De ansatte ved NTNUs tilretteleggingstjeneste opplever og har erfaring med at NTNU bidrar til tilrettelegging, tilpasning og inkludering dersom studenten benytter seg av tilbudet, og er innforstått med sine rettigheter og plikter.

7.1 Implikasjoner for praksis

Som fremtidige ergoterapeuter vil vi bidra til å løse samfunnets helse- og velferdsutfordringer. Denne oppgaven vil gi ny kunnskap som er relevant for ergoterapeuters yrkesutøvelse, men også for andre faggrupper. Utdanning er en grunnleggende menneskerettighet og ved å undersøke og drøfte faktorer som kan fremme eller hemme studentenes studieforløp, bidrar denne oppgaven til erkjennelser og ny kunnskap som kan føre til at denne menneskerettigheten kan ivaretas.

Ergoterapeuter gjør hverdagslivet mulig og finner løsninger når det oppstår et gap mellom helsen og hverdagens krav. Kjernekompetansen vår tar utgangspunkt i samspillet mellom person, aktivitet og omgivelser som danner grunnlaget for deltakelse og inkludering. Dette vil kunne føre til at ergoterapeuter kan sikre inkludering, rettferdig og god utdanning og fremme mulighetene for utdanning for alle. Utdanning er nøkkelen til utvikling og gjør at hver enkelt av oss kan bidra til et bærekraftig samfunn.

For å kunne ivareta politiske visjoner om likeverdige muligheter for deltakelse i utdanning og arbeidsliv, er det behov for kunnskap om hvilket forbedringspotensial som finnes. Funnene viser et forbedringspotensiale, der tidlig informasjon og tidlig innsats er en avgjørende faktor. Informantene beskriver at det er noen studenter som gjennomfører en hel studieperiode uten å få nødvendig tilrettelegging. Dette med bakgrunn i at de ikke visste at de kunne få tilrettelegging, samt mangel på kunnskap om hvem de kan kontakte ved et tilretteleggingsbehov.

Informantene opplever et forbedringspotensiale som omhandler avklaringer allerede i søknadsprosessen. De erfarer at dette burde avdekkes uten at det går på bekostning av GDPR og andre ordninger. Med vårt ergoterapeutiske perspektiv mener vi at de ansatte og studentene må spille på lag for å kunne legge til rette for den enkelte. Ved å se på informantenes opplevelser og erfaringer, opplever vi at det er et forbedringspotensiale som omhandler tilgjengelig informasjon allerede i søknadsprosessen. Studentene må få

tilstrekkelig informasjon om tilretteleggingstjenesten for å kunne uttrykke sine behov. Tilknyttet dette, har studenter et ansvar for å holde seg oppdatert og ta kontakt med tilretteleggingstjenesten dersom de har behov for tilrettelegging.

Vi mener også at tidlig innsats vil være en avgjørende faktor som kan fremme studentenes muligheter for å gjennomføre sitt studieforløp. Tidlig innsats vil føre til at studentene opplever inkluderende omgivelser som gjør det mulig å være i og gjennomføre utdanning. En forutsetning for at det skal være gjennomførbart, er at NTNU synliggjør tilretteleggingstjenesten via ulike kanaler, samt senker terskelen for å ta kontakt.

8.0 Litteraturliste

- Brandt, I. Å., Peoples, H. & Pedersen, U. (Red.) (2019). *Basisbog i ergoterapi – aktivitet og deltagelse i hverdagslivet* (4. utg.). København: Munksgaard.
- Brandt, S. S. (2005). *Høyere utdanning – tilgjengelig for alle? Studenter med funksjonsnedsettelse og funksjonshemming i høyere utdanning – Kvalitetsreformens betydning og lærestedenes strategier for inkludering* (NIFU STEP rapport 4/2005). NIFU STEP. <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/bitstream/handle/11250/275541/NIFUrapport2005-4.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- Creswell, J. W. (2009). *Research Design. Qualitative, Quantitative and Mixed methods approaches* (3rd ed.). SAGE publications.
- Datatilsynet. (2019, 17. juli). *Hva er en personopplysning?*. Hentet 27. april 2023 fra <https://www.datatilsynet.no/rettigheter-og-plikter/personopplysninger/>
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2020, 27. oktober). *Studenter med særskilte behov*. Universell. Hentet 17. april. 2023 fra <https://www.universell.no/fagskoler/dysleksi-i-fagskolen-en-veileder-til-individuell-tilrettelegging/studenter-med-saerskilte-behov/>
- Fangen, K. (2022, 6. september). *Kvalitativ metode*. De nasjonale forskningsetiske komiteene. Hentet 13. mars 2023 fra https://www.forskningsetikk.no/ressurser/fbib/metoder/kvalitativ-metode/?fbclid=IwAR0BrKaJZDpf7NDJ9iBC7WH0vb-QYfBqQ9KtQ_wHDwHwAR65n9FOa0hR6Fk
- Fisher, A. G. & Marterella, A. (2019) *Powerful Practice: A Model for Authentic Occupational Therapy*. Ciots.
- Flataas, M. (2013). *Studenter med usynlige funksjonsnedsettelser i høyere utdanning: hva er utfordringene og hvordan håndteres de?* [Masteroppgave]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Folkehelseinstituttet. (2022, 22. april). *Søke etter litteratur*. Hentet 24. april 2023 fra <https://www.fhi.no/nettpub/metodeboka/framgangsmate/soke-etter-litteratur/?term=&h=1>

Fyhn, T., Radlick, R. L. & Sveinsdottir, V. (2021). *Unge som står utenfor arbeid opplæring og utdanning – en analyse av unge i NEET kategorien* (Rapport 2-2021). NORCE Helse. <https://www.ks.no/contentassets/25072fbf9d4d4577899c335e431117d7/Unge-utenfor-arbeid-opplering-og-utdanning.pdf>

Helsebiblioteket. (2018, 11. desember). *Kritisk vurdering*. Hentet 27. april 2023 fra <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no#4kritisk-vurdering>

Hilt, L. T. (2019). *Integrering og utdanning* (1. utg). Fagbokforlaget.

Keute, A.-L. (2018, 7. mai). *Hver fjerde student har en funksjonsnedsettelse*. Statistisk Sentralbyrå. Hentet 12. april fra <https://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/hver-fjerde-student-har-en-funksjonsnedsettelse>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2019). *Det Kvalitative Forskningsintervju* (3. utg.). 5. oppl. Gyldendal Akademisk

Langørger, E. (2019). *Funksjonshemming og profesjonsutdanninger i lys av studenter, lærere og praksisveilederes erfaringer: en kvalitativ studie* [Doktorgradsavhandling]. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

Langørger, E. (2020). Blir funksjonshemmede diskriminert i høyere utdanning? *Ergoterapeuten* (4), 32-40.

Likestillings- og diskrimineringsloven. (2017). *Lov om likestilling og forbud mot diskriminering*. (LOV-2017-06-16-51). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-51>

Lunde, A. K. & Kessel, S. (2010). Har vi et tilfredsstillende klage- og tilsynsapparat for å sikre likeverdig rett til utdanning? *Kritisk juss*, 36(3), 233-242. <https://doi.org/10.18261/ISSN2387-4546-2010-03-07>

Malterud, K. (2017). *Kvalitative Forskningsmetoder for medisin og helsefag*. Oslo: Universitetsforlaget.

Meld. St. 6 (2019–2020). *Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-6-20192020/id2677025/>

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. (2018). *STRATEGI 2018–2025*. Hentet 20. februar 2023 fra https://www.ntnu.no/documents/1277297667/1278300731/20180209_NTNU_strategi_printe_nklesiderNO.pdf/0e8a38b6-9ea3-488d-8f0a-62f4cfb972b0

Norsk Ergoterapeutforbund. (2018, 27. mai). *Ergoterapi og arbeidshelse*. Ergoterapeutene. Hentet 20. februar 2023 fra <https://ergoterapeutene.org/ergoterapi/fagomrader-i-ergoterapi/ergoterapi-fagomradet-arbeidshelse/>

NOU 2020: 3. (2020). *Ny lov om universiteter og høyskoler*. Kunnskapsdepartementet. Hentet 28. mars 2023 fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/0b5db1762235468781c22a8c604e051e/ny-lov-om-universiteter-og-hoyskoler.pdf>

Nygård, G. (2022, 31. mars). *Nå er det over 300 000 studenter i Norge*. Statistisk Sentralbyrå. Hentet 12. april fra <https://www.ssb.no/utdanning/hoyere-utdanning/statistikk/studenter-i-universitets-og-hogskoleutdanning/artikler/na-er-det-over-300-000-studenter-i-norge>

Proba samfunnsanalyse. (2018). *Barrierer i høyere utdanning for personer med nedsatt funksjonsevne* (Proba-rapport 2018-02). Oslo: Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet. <https://proba.no/wp-content/uploads/rapport-2018-2-barrierer-i-hoyere-utdanning-for-personer-med-nedsatt-funksjonsevne.pdf>

Regjeringen. (2018, 26. juni). *Personvernforordningen (GDPR)*. Hentet 17. april 2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2014/aug/forslag-til-personvernforordning/id2433856/>

Regjeringen. (2022, 9. desember). *Kunnskap og FNs bærekraftsmål*. Hentet 18. april 2023 fra <https://www.regjeringen.no/no/tema/utdanning/innsikt/internasjonalt-kunnskapssamarbeid/utdanning-og-nye-barekraftsmal/id2398973/>

Svendby, R. (2020). Fagansattes erfaringer med å undervise studenter med funksjonsnedsettelse: underviserrollens potensial for å øke tilgangen til høyere utdanning. *Uniped (Lillehammer)*, 43(3), 223–234. <https://doi.org/10.18261/issn.1893-8981-2020-03-05>

Sverdrup, S. (2020). *Bachelor- og masteroppgaver i sosial- og helsefag. Råd og vink. Skritt for skritt*. Oslo: Cappelen Damm.

Tuntland, H. (2011). *En innføring i ADL. Teori og intervensjon* (2. utg.). Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Universitets- og høyskoleloven. (2005). *Lov om universiteter og høyskoler*. (LOV-2005-04-01-15). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15>

9.0 Vedlegg

Vil du delta i forskningsprosjektet

Hvordan bidrar NTNU til inkludering, tilrettelegging og tilpasning for studenter i deres studieforløp?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å samle informasjon om *hvordan NTNU inkluderer, tilpasser og tilrettelegger for studenter i deres studieforløp*. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi er en gruppe ergoterapistudenter ved NTNU Gjøvik som skal skrive vår Bacheloroppgave våren 2023. Vi vil med dette invitere deg til å delta som informant i vår studie. Formålet med studien er å samle opplevelser og erfaringer rundt ansattes praksis knyttet til inkludering for studenter i deres studieforløp. Problemstillingen er som følger: *Hvordan bidrar NTNU til inkludering, tilrettelegging og tilpasning for studenter i deres studieforløp?*

Informasjonen vi får fra deg gjennom intervjuet vil brukes i vår Bacheloroppgave og muligens til en publikasjon i tidsskriftet *Ergoterapeuten* i etterkant av innlevert Bacheloroppgave.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Ergoterapeututdanningen ved NTNU Gjøvik er ansvarlig for studien og førsteamanuensis Linda Stigen er prosjektansvarlig for studien.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får invitasjon om å delta i denne studien ettersom du jobber som ansatt ved NTNU. Vi tenker derfor at du har erfaringer og kunnskap som vi kan lære av og håper at du kunne tenke deg å delta som informant i vår studie.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelse i studien vil innebære at vi kommer til deg på din arbeidsplass eller gjennomfører et digitalt individuelt intervju på ca. 1 time hvor fokuset er på dine erfaringer med *hvordan NTNU tilrettelegger og tilpasser for at studenter skal kunne være i og gjennomføre utdanning*. Det vil bli gjort lydopptak under intervjuet og dette vil bli transkribert ordrett i etterkant, men ditt bidrag vil bli anonymisert, slik at hverken du eller din arbeidsplass vil kunne bli gjenkjent i det ferdige materialet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke ditt samtykke tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle opplysninger om deg vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Det vil kun være studentene *Lone Gamborg Indrelid, Andrea Gascon Borgen og Phuong Vy Cao Huynh*, veileder *Marte Ørud Lindstad* og prosjektansvarlig *Linda Stigen* ved NTNU Gjøvik som vil ha tilgang til dine opplysninger.
- Ditt navn og dine kontaktopplysninger vil erstattes med fiktive navn i transkripsjonen og dine personopplysninger vil oppbevares i en liste som er adskilt fra de øvrige dataene. Alt materiale, bortsett fra ditt navn og kontaktopplysninger, vil oppbevares på en ekstern, passordbeskyttet enhet.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 15.08.23. Opptak fra intervjuet vil slettes når intervjuet er transkribert og ved prosjektslutt vil alle personopplysninger om deg slettes.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- få slettet personopplysninger om deg,
- få utlevert en kopi av dine personopplysninger (dataportabilitet), og
- å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra NTNU Gjøvik, har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- *Lone Gamborg Indrelid, Andrea Gascon Borgen, Phuong Vy Cao Huynh*
- NTNU Gjøvik ved Linda Stigen, e post: linda.stigen@ntnu.no, telefon: 93223019
- Vårt personvernombud: Thomas Helgesen, epost: thomas.helgesen@ntnu.no, telefon: 93079038
- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post personverntjenester@nsd.no, telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Linda Stigen

Prosjektansvarlig

Lone Gamborg Indrelid, Andrea Gascon Borgen og Phuong Vy Cao Huynh.

Marte Ørud Lindstad

Prosjektansvarlig/veileder

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet (Hvordan kan ergoterapeuter bidra til inkludering, tilrettelegging og tilpasning for studenter i deres studieforløp?), og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

- å delta i individuelt intervju
- å delta i fokusgruppeintervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 15.08.22

Signert av prosjektdeltaker

